

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
armăstoria Blorului anului:
In Viena: H. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emrich Lesner.
Heinrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbra pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifi și învoială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U I L X I I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața Mare
Târgul Inului Nr. 90, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 251.

Brașov, Sâmbătă 13 (25) Noemvre.

1899.

Monarchul și Cehii.

Cu totă intervenirea personală a monarchului situațiunea în Austria nu se limpedește. Deputațiunile pentru cvotă s'au învoit cei drept sub presiunea momentului, d'er atmosfera, ce a lăsat'o după sine incheierea „cu succes“ a tratărilor dintre ele, nu pare a fi nici decum priinciosă acțiunei parlamentare, ce are să urmeze în camera din Viena și din Budapesta, pentru finalisarea pactului.

In camera ungară, unde ministru-președinte Szell a prezentat erî proiectul de lege privitor la urcarea cvotei, acesta și-a și atras din partea opoziției invinuirea, că n'a ap'rat cum se cuvine interesele Ungariei la stabilirea cvotei.

In camera austriacă însă atmosfera este și mai inădușitoare. Aici erau puse la ordinea zilei, aceleași proiecte de lege, a căror grabnică rezolvare Majestatea Sa a declarat'o, față cu șefii partidelor chiamați în audiență, de neap'rat necesară în interesul statului, adecă legea pentru cvotă, legea relativă la estradarea aurului și legea budgetară, apoi celelalte proiecte de lege privitoare la pact. D'er ce se veți? Din partea Cehilor tineri s'a făcut în ședința de erî un început de obstrucțiune, stăruind ei și isbutind ca mai înainte să se desbată proiectul declarat de urgent relativ la raporturile de naționalitate cu ocaziunea recensământului poporal din Ianuarie 1900.

Totă ședința de erî a camerei deputaților din Viena a fost ocupată de vorbirile Cehilor tineri Dolezal și Sileny în destiunea recensământului poporal. Cel dintâiu a răspuns Germanilor, cari făceau sgomot, că nu mai st'fșese și că întinde vorba, făcând tot telul de citațiuni, ce le cetea din diferite scrieri statistice germane, englese, franceze și italiene: „când a vorbit Dr. Lecher douăsprezece ore într'una (cu ocaziunea obstrucțiunei Germanilor) Cehii tineri l'au ascultat până la fine și dec'i aștept acuma ca și Germanii să mă asculte în liniște, căci la din contră Cehii tineri vor începe și ei a cere votări nominale.“ Celălalt deputat ceh Sileny, când și-a început vorbirea a declarat, că va vorbi cel puțin timp de 4 ore.

După scirea telegrafică cea mai nouă erî domnea părerea în camera din Viena, că ședința va dura până târziu în noapte, pentru ca să se facă posibilă prima cetire a proiectelor privitoare la pact.

Decă s'a putut realiza acest plan nu scim încă, d'er atitudinea Cehilor tineri, imediat după audiența ce a avut'o șeful lor Dr. Engel la Imp'ratul, este un semn vedit că n'a fost de ajuns pentru liniștirea lor asigurarea monarchului că „după ce se vor calma spiritele“ și vor fi primite legile pactului „va fi posibil a se constitui un guvern de coalițiune corespundător împrejurărilor date“.

Se vede că situațiunea deputaților cehi din parlamentul central a

devonit în adev'er foarte penibilă prin faptul marei amărăciuni, ce domnesce în sinul poporului ceh, — cum a arătat Dr. Engel monarchului. Conducătorul ceh a mai făcut, în audiența ce a avut'o, o mărturisire, care decă și nu esplică totul, esplică mult. A declarat adecă monarchului, că deja obștea alegătorilor cehi condamnă atitudinea de față a deputatilor cehi, așa că aceștia deja de pe acum au început să perdă încrederea poporului.

Ceea ce pretind Cehii pentru moment este retragerea cabinetului Clary, care, d'ic ei, a văt'amat adencă poporul cehic prin desființarea ordonanțelor de limbă.

Monarchul să fi d'is între altele șefului partidei cehice, că nu-i este de-ocamdată de pers'ona contelui Clary, căci are destui funcționari pe cari să-i potă pune în fruntea unui ministeriu de afaceri. De aici conchid unii, că contele Clary potă să fiă jertfit și silit a se retrage, ca să se dea o satisfacțiune Cehilor din parlament și astfel să se delătore pericolul unei obstrucțiuni din parte-le.

Potă că Cehii sunt de covingerea, că numai când vor arăta de fapt în mod neind'ios, că ei sunt decisi a face și obstrucțiune, decă nu se va ține s'ema și de cerința lor, vor pută să ajungă la scop, și de aceea în ședința de erî au și făcut un început de obstrucțiune.

Atitudinea ac'asta a Cehilor tineri în legătură cu atitudinea decisă a marilor proprietari boemi — a căror conducător a declarat mândru monarchului „Majestate, membrii clubului meu sunt omeni independenți!“ — va avé probabil alt efect și nu este eschisă posibilitatea, ca contele Clary să dimisioneze și să se formeze un ministeriu de afaceri în nouă edițiune.

Incet, incet au ajuns așa-d'eră lucrurile în Austria, în cercul vițios, în care se înv'ertesc, la celalalt pol al obstrucțiunei. Acestea sunt oscilațiunile în imp'rația dualismului. Ele nu pot duce la vre-un bine.

Convocarea delegațiunilor. Foile oficiale din Budapesta și Viena publică au tografele preinalte cătră ministrul de esterne, contele Goluckowsky, cătră ministrul-președinte unguresc Coloman Szell și cătră președintele consiliului de miniștri austriac, contele Klary, prin care pe baza art. de lege XII 1867 și pe baza legii fundamentale austriace dela 21 Decemvre 1867, se convocă delegațiunile, ungară și austriacă, pe anul 1899, ce au fost alese pentru rezolvarea afacerilor comune, pe ziua de 30 Noemvre st. n. curent la Viena.

Americanii și Filipinii. Cu ocaziunea celei de a treia aniversare dela proclamarea independenței Filipinelor, presidentul Emilio Aguinaldo a decretat punerea în libertate a prizonierilor americani de răboi.

In scris'orea, ce secretarul ministrului de răboi a adresat generalisimului american Otis, pentru a-i face cunoscut actul de

clementă al guvernului filipin, se spune, că actul de liberare este și un act de adencă recunoștință ce presidentul personal păstr'eză Statelor-unite, cari l'au readus în Maiu 1898 dela Hong-Kong, pentru a continua opera de emancipare a arhipelagului.

Actul lui Aguinaldo, care a făcut o mare senzațiă în Statele-unite, confirmă de altfel elogiul, pe care amiralul Dewey l'a făcut caracterului lui Aguinaldo, despre cordialitatea vechilor lor relațiuni și despre aptitudinea Filipinilor de a-se guverna ei înșiși mai bine decăt Cubanii.

Pe lângă ac'astă victoriă morală, Filipinii au raportat și o altă victorie, capturând o canonieră americană în apele dela Orani.

Sinodul archidieceșan din Blașiū.

Cuv'ent

al Inalt Prea S'ânției Sale Metropolitanului
Dr. Victor Mihalyl.

cătră Veneratul cler în Sinodul archidieceșan
de Alba-Iulia și Făgăraș, convocat pe 10
(22) Noemvre 1899 în Blașiū.

„Christos este pacea noastră, care a
făcut am'endou' una“.

(Sf. Apostol Pavel cătră
Efesenii II. 14.)

Cu căldura iubirii adev'erate, vă salut, Fraților mult doriți, că ați ascultat glasul, ce v'a chiămat la ac'astă Venerată Metropolitană; bine ați venit, Fraților Prea Onorați Protopopi ai acestei alme archidieceșe, cari după direg'toria v'astră importantă priveghiați peste ținuturile concređute grijei v'ostre; mă bucur de prezența v'astră, Fraților onorați, pe cari încrederea clerului v'a trimis înc'oce. Cunoscința pers'onei, a ținuturilor și a trebilor, este lauda fiesc'ăruia dintre Frații V'ostre, experiența în decursul serviciului îndelungat căștigată din atingere nemijlocită ne este de mare folos în toți ramii guvernului sacru, ne este prețios întru deslegarea postulatelor, adese tortu'ose, ale administrației eclesias'tice: eră la sfatul despre lipsele acum înt'etitore ne este de neap'rată trebuință.

Inainte însă de cene-amapuca a practica obiectele, în coințelegere cu Prea Veneratul capital al bisericeii catedrale metropolitane, statorite a se supune deliberațiunei acestui Sinod archidieceșan: dați-ne voiă, ca cu prilegiul acesta, când intrărăm în timpul jubilar de 200 de ani dela renascerea Românilor din Ardeal în sinul s'ânței bisericei catolice și apostolice a Romei prin unirea bisericească încheiată am'ezurat decretelor Sf. Sinod ecumenic dela Florența, să vă rog, ca clerul și poporul într'un cuget cu aceeași însuflețire să ne închinăm pr'onei dumnezeesci și din umilința inimii pline de recunoștință să „mărturisim charul Domnului, să vestim îndurarea, și să ne așundem facerea lui de bine“. (S. Sofroniu patr. Ierusalim. rog. la Botezul Domnului).

Antecesorului Atanasiu I, celui de glorioasă amintire, Domnul i-a inspirat s'atul m'areț, ca să îndrepte lucrarea bisericeii românesce spre limanul de sc'apare, și să o ajute și să o așede sub scutul Sf. bisericei apostolice a Romei; aceluiași mare archiereu f'u dată fericirea de a renova legătura împ'artășirei bisericeesci, și ac'asta neamului românesc i-se făcuse isvor nesecat de cultură, prin care el devenise „poporul innoirei, ca să vestescă bunătățile celui ce

l'a chemat pe el dintru întunec la minunația sa lumina“. (I. S. Petru II, 9).

Următorii lui, ca nisce apostoli adev'erați, conduseră biserica ac'asta întru s'unt'eniă și dreptate, și unii dintre d'ensii, după greutatea chemării lor „puținți fiind pedepșiți, cu mari faceri de bine s'au d'aruit, că Dumneđu i-a ispitit pe d'ensii, și i-au aflat lui-și vrednic. Ca aurul în topit'ore i-au lămurit pe ei, și ca o jertfă de ardere intr'egă i-au primit“. (Ințelepciunea lui Solomon III, 5).

Intre grele primejdii de tot felul sc'ose Domnul cu mâna tare și cu braț înalt peste două v'ecuri întregi biserica ac'asta până în zilele noastre: rogu-v'ă să nu ne îndui'osăm de viitorul ei „că înaintea feței om'eniilor de vom și lua numai, nădejdea noastră este plină de renume, ca va împ'ărăți întru noi Domnul în v'eci“. Ințelepciunea lui Solomon III, 4 și 8).

Arvuna acestei așteptări fericite ne sunt meritele antecesorilor, credința și pietatea strămoșilor și a părinților noștri, cari ne lăsară ca o moștenire sacră biserica ac'asta cu aședămintele ei canonice sub cari scutindu-ne să aflăm m'antuire. Memoria lor să fiă binecuv'entată în v'eci!

Fraților! „Cristos este pacea noastră, care a făcut am'endou' una, și p'aretele cel din mijloc al zidului l'a sfărîmat, v'rașba în trupul s'eu, legea poruncilor cu dogmele stricând. El venind a binevestit pace, vou'ă celor de departe și celor de apr'ope. Că printr'ensul avem am'endoi apropierea într'un Spirit cătră Tatăl“. (Efesenii II, 14, 15 și 18). „Cei ce n'edăjduesc spre Domnul, vom înțelege adev'erul și credincioși în dragoste vom petrece cu Domnul“. (Ințelepciunea lui Solomon III, 9).

Intru ac'asta se ivesce t'aria biserice, că inv'etătorul nostru cel Dumnezeesc prin domnia sa cea naturală și neap'rată, cu care adev'erul răpesc'ă inima după mintea luminată, va doh'endi dela ai săi toate acelea, cari, fiă ca urmări ale inv'etătorei adev'erate îmbrățișate, fiă ca cuvinte deregătore, ce o deprinde față de mulțimea credincioșilor, va afla de bine a-le impune lor.

Biserica lui Christos, ca inv'etătore are misiune legitimă, și ca autoritate înzestrată cu putere de sus este tipul cel mai perfect de asociațiune spirituală, și toate diramațiunile ei particulare au parte din eficacia și suavitaea ei.

Intru ac'asta societate spirituală domnia s'eu superioritatea factică isvoresce dela adev'er, de aceea d'ensa, preponderanța socială caută să o concređă celor, cari sunt mai destoinici a cunoșce și a propune adev'erul. Și fiind-oă voința cmului este plecată spre adev'er, ca spre binele minții: domnia adev'erului este naturală, și drept aceea suavă, de'ore-ce ceea ce este natural nu este vident, de'ci suavitaea este caracteristicul guvernului spiritual. — Pers'onele, întru cari se concent'ă domnia spirituală, nu pot să-și perdă influința, decăt decă se vor adev'eri ab'atuți dela chemare. Imp'rația spirituală este imp'rația adev'erului și a dreptului: de aceea pornirea asupra adev'erului este ruina necesară a societății de felul acesta, și autorității.

„Cei ce n'edăjduesc spre Domnul vor înțelege adev'erul și credincioși în dragoste vom petrece cu d'ensul, că dar și milă e între cuviniocișii lui și cercetare între aleșii lui“. Intru ac'asta cunoșcem un alt isvor al t'ariei bisericeii, că închinăciunea naturală pl'ecă pe om să-și agonisescă adăpost

statornic de darul indemnărilor împreunate cu acela; și din îndurarea lui Dumnezeu partea precumpănitoare a credincioșilor noștri se bucură de proprietăți stabile, făcând parte din societatea agricolă, care este cea mai naturală în starea prezentă a omului, de aceea este și cea mai stabilă și mai cu de-adinsul rânduie spre a desvolta perfectibilitatea omului atât cea fizică, cât și cea morală. Aci vedem întelnindu-se pe cât se poate tăria unității sociale și autorității cu independența singuraticilor, că proprietarii singur dela forța și unitatea socială pot spera garanția sigură a averilor private, ăr aceste proprietăți imputinează lipsele, adecă isvórele dependenței. De aci vedem, că agricultura în aceeași măsură sprijinesce virtutea casnică și cea socială, viața cum-pătată, lucrul neobosit, onestitatea năravurilor, legătura socială, sinceră fac onóre vieții casnice; comerțul cinstit, virtutea militară, administrațiunea înțeleptă susțin reputațiunea publică. (Taparelli, Diritto naturale P. II. c. IX.)

Decă biserica stăpânesce averi spre a-le rânduie la scopurile ei, este limpede, că densa este îndreptătită a-le și administra. De băgăm însă bine sēma, că decă biserica poate regula și pe proprietarii în folosința dominiului lor obligându-i să concurgă spre binele comun, aceste impositae au să fiă legitimate deplin după necesitate adevărată, au să fiă repartiate și scóse după stricta dreptate și impendate numai spre scopurile preliminate în formă legală. Țră ce privesc fundatiunile pie, venitele acelora stau sub normele statorite și acceptate ale piilor fondatori. În urmă scim, că averile bisericilor singuraticae au să servescă scopurilor acelorai biseric și „se cănta acēta între ispravnic, ca să se afla oine-va credincios“. (I Corint IV. 2.)

Tăria bisericeii se mai cunoșce și din dreptatea aședămintelor și din esecutiunea neșovăitoare a prescrișelor canonice. Înțeleptele întocmiri și dreptele prescrișe ale legislațiunei canonice le recunóșce sciința, care alătura cu dreptul roman susține la universități și catedra dreptului bisericesc. Țră esecutiunea atērnă dela forța socială, care este mai impunătoare unde în mai mare măsură este una autoritatea, și nu poate căde în deșert rugăciunea: „Părinte sante păzesc pe ei în numele tēu, pe cari i-ai dat mie, ca să fiă una pe cum și noi“. (S. Ioan XVII. 11.)

Execuțiunea atērnă și dela activitate și sub amenințarea sorții smochinului suntem îndatorați să aducem fructe de dreptate; se mai recere și constanță, că nu ni-se cade să fim „trestia clătită de vânt“ (S. Luca VII 24.), ca nu cum-va să ni-se dică și nouă „nimenea punēnd mâna sa pe plug, și căutând îndrēpt, este îndreptat întru împărăția lui Dumnezeu“. (S. Luca IX 62.)

Fericita speranță, că va împărăti întru noi Domnul în veci să vă îndemne. fraților, ca cei ce sunteți puși pândăși în via Domnului Savaoth a stăruie din puteri, ca cei ce nădăjduesc spre Domnul să înțelegă adevărul și credincioșii în dragoste să petrecă cu dēnsul; în rapórtel felurite ce vi-se propun vedeți, ca într'o oglindă, statul treburilor noastre și aflând cele ce se pretind după lipsele de acum veți statori cele oportune, ca darul și mila să se cobóre peste cuvóșii Domnului și cercetare peste aleșii lui.

Christos în mijlocul nostru este și va fi!

Ședința Sinodului archidieceșan al Alba-Iuliei și Făgărașului convocat pe 10/22 Noemvri 1899 cu acēta în numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sfânt o dechiar de deschisă.

Audiențele la monarchul.

Am arătat eri pe scurt rezultatul audienței, ce au avut'o la Majestatea Sa mai mulți dintre conducătorii partidelor din parlamentul austriac. În privința acēta se mai comunică din Viena următoarele amēnunte:

Deputatului din partida Cehilor tineri, Dr. Engel, monarchul îi declară, că

anumite cestiuni, precum este cvota, legea privitoare la estradarea aurului și provisoriu budgetar, trebuie rezolvate, căci fără de acestea nu se póte governa în mod constituțional. La asta Dr. Engel s'a provocat la amărăciunea poporului ceh, dicēnd, că rana causată prin sistarea ordonanțelor de limbă a fost și mai mult iritată de mâna cea dură a guvernului, așa că Cehii n'au nici cea mai mică aplicare de a fi cu vre-o considerare față de guvernul actual. Alegătorii cehi chiar și acum condamnă atitudinea deputaților cehi și n'au încredere în ei.

Monarchul răspunde lui Engel, că este voința sa firmă și hotărâtă, ca guvernul să fiă necondiționat imparțial. De altă parte însă și autoritatea statului trebuie apărută contra atacurilor. Ce s'ar întâmpla, decă guvernul de-acum s'ar retrage? După starea de aci, ar fi imposibil de a numi alt guvern, decăt tot numai de funcționari. Mai întâiu de tóte este de lipsă liniștirea spiritelor. Avēndu-o acēta, vom puté apoi să ne gândim la un guvern de coalitiune, care va fi chemat să înlocuēscă guvernul actual.

Engel s'a depărtat dela monarch cu următoarele cuvinte: Deputații cehi nu sunt în pozițiunea să pótă vota guvernului-Clary provisoriu budgetar. Acēta ar puté-o face numai în cazul decă poporulul ceh i-s'ar da satisfaciune necondiționată.—La asta monarchul adause, că el nu ține la persóna contelui Clary, căci are la dispozițiune destui funcționari pe cari să-i pótă pune în fruntea ministeriului de funcționari.

Lui Prade și lui Kaiser, deputați din partida poporală germană, monarchul le exprimă dorința, ca „Reichsrath“-ul să resolve cât mai repede proiectele de legi dela audiența țilei. Declară, pe lângă asta, că și de aci înainte conducerea afacerilor o va încredința ministeriului de funcționari, deórece în grelele împrejurări de astăzi este imposibil de a ne ferici cu un ministeriu parlamentar.—Prade și Kaiser au declarat, că partida progresistă germană întotdeauna a fost de ideea, că pentru împrejurările din Austria ministeriu de funcționari e cel mai corăspunător. Partida nu va împedea provisoriu budgetar, dér în cestiunea proiectelor pactului vor puté vota numai după cum vor cere interesele alegătorilor. Accentuă deosebi, că aplicarea §-lui 14 numai ar potenta neliniștea locuitorilor, și așa destul de agitați.

Lui Javorski, președintele clubului polon, îi duse monarchul, că e foarte mulțumit cu purtarea Polonilor și este convins, că el și Polonii întotdeauna se vor înțelege la olaltă. După aceea declară monarchul, că actualmente numai un guvern de funcționari este posibil. Indată ce însă acest guvern își va implini chemarea și va liniști spiritele, el, monarchul, va fi acela, care va lua inițiativa pentru constituirea unui ministeriu de coalitiune.

Pe Dr. Fuchs, președintele camerei, după spusele fóiei „Slova Polskie“ din Lemberg, să-l fi întâmpinat monarchul cu cuvintele: „Ce comedii ai făcut în comisiunea de control?“ — După ce Fuchs intră în interpretări mai lungi privitoare la cestiuni de drept, monarchul îi duse: trebuie să presupun, că ai procedat după cea mai bună convingere, însă acēta nu mai pótă merge așa.

Lui Funke, deputat în partida progresistă germană, îi duse monarchul, că e lipsă, ca Cehii și Germanii să se impace. Funke duse, că Germanii sunt aplicați spre pace. La asta monarchul observă: De ambele părți tot asta mi-o spuneți, dér pacea tot nu se face. Funke: noi înțelegem egalitatea cu totul altfel, ca Cehii. Noi Germanii întotdeauna vom ține la adevărul nostru drept, și mai cu sēmă la aceea, ca Germanii, deși nu scim limba cehă, ca funcționari să se pótă ferici.

Voci asupra audiențelor.

Diarele din Viena spun, că deputații Kaiser și Prade în ședința de alaltieri a clubului partidei poporale germane au făcut o dare de sēmă asupra rezultatului au-

dienței, ce au avut'o la monarch. Cu ocaziunea acēta Prade a spus, că monarchul a vorbit cu el despre situațiunea din Boemia. Prade a arătat monarchului mai pe larg modul, cum crede el, că s'ar puté rezolva cestiunea de naționalitate. De altă parte Kaiser a adus la cunoștința monarchului, că o mai departe usare a §-lui 14 ar agita tóte mult poporul, care și așa este foarte iritat. În loc de asta, poporul german ar trebui liniștit prin mēșuri corăspunătoare de naționalitate și economice.

În ce privesc atitudinea Cehilor, sunt foarte interesante nisce informațiuni, ce 'i-se comunică din Viena lui „Politik“, organul Cehilor tineri. Țtă în resumat cuprinsul acestor informațiuni:

Deputații cehi stau în fața unei hotăriri, a careia mare importanță acum nici nu se pótă judeca îndeajuns. Conducătorii lor vor face în ședința clubului o dare de sēmă asupra audienței avute la monarch și cu acea ocaziune vor aduce și hotăriri. Dr. Engel găsește oportun, ca până în ziua următoare să nu dică nimic despre audiența, în cercuri cu influență însă se crede cu hotărire, că Cehii tineri nu sunt aplecați să schimbe tactica parlamentară și vor exploata cu putere situațiunea excepțională, ce și-au asigurată-o în cercul partidelor din majoritate. De aci urmēză, că nici audiența n'a putut să restabilescă liniștea și rezolvarea crizei. Între Cehii astăzi s'a folosit foarte adese-ori cuvēntul „obstrucțiune“. Decă în adevăr va fi obstrucțiune, ori nu, acēta nu se pótă hotări acum, se duse că audiența a durat mult și tóte cestiunile politice și parlamentare au fost discutate cât se pótă de cu interes. Atāt e sigur, că Dr. Engel a arătat cu de-amērunțul monarchului urmările necondiționatei suspendări a ordinațiunilor pentru limbă și că ce dispozițiunea produs între Cehii procederea guvernului. Totodată a arătat, că deputații cehi nu pot vota ministeriului-Clary provisoriu budgetului și legea predării aurului, ba tind chiar la rēsturnarea acestui guvern. Decă însă Cehii nu vor primi satisfaciune, atunci e problematică rezolvarea cestiunilor indicate pe cale parlamentară.

În clubul ceh, Dr. Engel a raportat soțiilor săi de partid asupra rezultatului audienței. Asupra raportului său s'au încins discuții mai lungi, la cari au luat parte Adameck, Dvorzak și Forscht. S'a accentuat cu deosebire serioșitatea caracterului mișcărilor cehae. Poporul ceh, în urma celorl întâmplare, n'ar înțelege, pentru ce să mai sprijinēscă guvernul Clary. Un membru fruntaș din dreapta a declarat, că Cehii acum n'au altă scāpare, decăt recurgerea la armele obstrucțiunei; de n'o vor face acēta, vor fi nisce morți politici. Cehii declară pe față, că sunt siliți să începă mediata obstrucțiunea, decă Polonii și cei din partida poporală vor ține sēmă de trebuințele statului înainte de căderea guvernului Clary. Decă Polonii și clericaliia aliați vor refusa solidaritatea, acēta îi va sili să se alēgă calea aceea, care și lor (Germanilor) li-se pare a fi cea mai drēptă. Atunci se vor convinge, că fără Cehi tocmai așa nu se pótă esecuta nimic, cum nu se pótă esecuta fără de Germani.

Un alt conducător politic de influență, dér care nu face parte dintre Cehii tineri, se pronunță în sensul, că decă Cehii ar începe obstrucțiunea, la tótă întâmplarea ei ar fi în stare să împedea rezolvarea cestiunilor de stat într'u atât, ca proiectele de lege să nu fiă votate până la prima Ianuarie. Atunci nu va rămân altceva de făcut, decăt numirea unui guvern, care să resolve cestiunile pe baza §-lui 14.

Rēsboiul din Africa sudică.

Încă nici aci nu se desminte oficios scirea despre căderea Ladysmithului. „Agentia Reuter“ are o telegramă din Pretoria, care vorbesce despre Ladysmith și din care cei din Londra deduc, că orașul se ține încă. Telegrama acēta spune, că în 20 l.

c. armata englesă a încercat o erupțiune din oraș, însă a fost respinsă de Buri.

Intr'aceea armata cea mare a Burilor înaintēză spre Pietermaritzburg, a impresurat total Estcourt și înaintând până la Mooi River, a tăiat sirmele telegrafice. Nu se scie însă, decă la Estcourt a fost luptă ori nu. Telegramel nu spun nimic despre acēta.

Despre regimul Burilor în părțile ocupate din Natal, țiarul „Natal Witness“ publică următoarea depeșă din Greytown:

Burii au numit judecători peste districtele Helpmakaar și Umsinga pe olandesul Vermack din Natal. El esereciteză justiția după principiile Burilor. Germanii din districtul Greytown au fost adunați la un loc de cătră comandantul Burilor și provocați să jure credința Transvaalului, seu în timp de 7 zile să părăsēscă fermele lor. Germanii s'au rugat să li-se dea un termin pentru-ca să se pótă sfătui. După ce a trecut terminul, ei au decis unanim a nu depune jurământul și eu trimis pe preotul lor la Buri să le împărtășēscă, că decă vor ei (Buri), pot veni să impusce pe Germani. Aceștia însă sunt decisi a nu-și părăsi vetrele lor.

Aceeași fóie anunță, că casele membrilor germani din detașamentul vânătorilor călăreți ai districtului Umvosti au fost jefuite în absența lor și au fost gonite din ele femeile și copiii, cu tóte că ploua de vērșa. Se mai duse, că Olandesii, ce locuesc pe acolo, au luat parte la aceste jefuiri.

Scirea din urmă venind din isvor englesesc pare suspectă, după-ce chiar nisce Englesi din Transvaal descriu în mod favorabil și laudă purtarea generoșă a Burilor față cu prizonierii englesi. Dēr în rēsboiū câte nu se pot întempla.

Un Engles, reținut la Pretoria și apoi liberat, a sosit la Durban. El duse, că în timpul areștării sale în Pretoria a fost pus la un loc cu prizonierii militari, și anume 52 ofițeri și 1275 sub-ofițeri și soldați, făcuți prizonieri în Natal, căpitānul Nesbirt și 25 soldați areștați lângă Mafeking, 4 soldați din corpul colonelului Plumer, cari au fost areștați pe când veniau din Limpopo.

Garda prizonierilor se compune aproape numai din Germani. Artileristi întrebuințați în forturi sunt de asemenea aproape toți Germani. Prizonierii sunt bine hrăniți și tratați. Cea mai mare parte dintre ofițeri, cari fuseseră instalați împreună cu soldații pe câmpul de curse, s'au stabilit acum în oraș, în locuințe mai confortabile.

„Standard and Diggers News“ dă următoarea statistică a prizonierilor de rēsboiū englesi actualmente la Pretoria:

Regim. 18 de husari: 4 ofițeri, 21 soldați; Vânători din Dublin: 4 ofițeri, 113 soldați; Vânători irlandesi: 10 ofițeri, 533 soldați; Regim. Gloucester: 14 ofițeri, 305 soldați; Artileria regală: 5 ofițeri, 60 soldați; „King's-rifles“: 2 ofițeri, 89 soldați; Regim. Leicester: 6 soldați; Poliția din Natal: 1 om; Dragoni: 1 om; Prizonieri politici: 62; Prizonieri bolnavi la spital: 38; Total: 1.338.

„The Army and Navy Gazette“ dă următoarele amēnunte asupra armatei englese, care peste câte-va zile va intra în acțiune sub ordinea generalului Buller:

Cu adăogarea divisiiei a 5-a, chemată de curēnd sub arme, sir Redvers Buller va dispune de următoarele trupe: 14 regimente de cavaleriă, 4 baterii de artileriă-cavaleriă; 24 baterii de câmp; 21 baterii de munte; 1 regiment de geniū; 1 regiment de pontonieri; 1 regiment de trenari; 1 regiment de telegrafisti; 1 parc de asediū; 2 secții aerostaticae; 60 bataliōne de infanteriă.

SCIRILE ȚILEI.

— 12 Noembre v.

Sunt puțini ofițeri. Până acum numai aceia au putut fi ofițeri, cari au ab-

solvat școala de cadeti, seu cari au fost voluntarii timp de un an. Acum se iau măsuri, după cari ori-cine va pute fi oficer, decât intrunesc recerșțele morale și corporale și decât depune esamenul de cadeti. Cei ce vor dori să fi oficeri, înainte de asentare vor avé să declare, că voesc să fi oficer și că sunt gata a depune esamenul de cadet. După ce depune esamenul imediat intră în serviciu ca cadet, ceea-ce cu deosebire pentru absolvenții de școale medii e mare avantaj. Causa acestor dispozițiuni este, că sunt puțin oficeri.

Episcopul din Scepuș și „Panslavii”. Sub titlul acesta aduc foile unguresci școara, că episcopul din Scepuș Paul Szmezsanyi a adresat preoților și o circulară „patriotică”, prin care îi admoniează, ca „să-și ferescă credincioșii de agitațiunile panslavistilor”. Episcopul maghiaron spune adevărat în circulara sa, că o anumită reuniune slavă din Turoș-St.-Martin adună subscrieri pentru un *memorand*, pe care voesc să-l adreseze dietei și monarchului și în care „panslavii din Turoș-St.-Martin” cer, ca limbile *singuraticelor naționalități din țară să fi introduse* în administrația și justiția. Episcopul Szmezsanyi condamnă în circulara sa această mișcare, ce o numesc „anti-națională” și provocă pe preoți să rețină poporul de-a subscrie *memorandul*. — Școara această, decât este adevărată, — și n'avem cauză de a ne îndoi despre această, — este o dovadă mai mult despre rolul păcătos și periculos ce-l joca neamul reneșărilor astăzi, când timpurile sunt atât de grele pentru naționalități și în deosebi pentru Slovaci.

„Adausul de subsistență.” Se știe, că este plănuț a se urca salariile oficerilor din armată, începând din 1 Ianuarie 1900. S'a pus acum întrebarea, decât și după această urcare generală va mai rămâne în ființă așa numitul adaus de subsistență. (Subsistenz-zulage), care se dă acum încă oficerilor din gradele mai inferioare. Din Viena se anunță, că aceste adausuri la leafă vor înceta de-odată cu urcarea salariilor; totuși însă administrația de război va veni asupra lor în anumite cazuri.

Statua lui Lesseps. Statua colosală a lui Ferdinand de Lesseps, creatorul canalului Suez, care a fost inaugurată săptămâna trecută la Port-Said, a fost lucrată de vestitul sculptor francez Frémiet. Frémiet a lucrat la densa doi ani și jumătate, căci el a trebuit să facă întâiu modelul în mărime naturală și apoi a trebuit să-l mărească de patru-ori. Statua cântărea 17,000 kilograme și nici o companie franceză nu a îndrăznit să se însărcineze cu transportul ei la Port-Said. A trebuit să se însărcineze cu transportul ei o companie engleză.

Epilog la procesul Dreyfus. Încă odată s'a mai resuscitat afacerea lui Alfred Dreyfus, care petrece ați la villa Villemarie, în apropiere de Carpentras, neobservat de lume. Dilele trecute Dreyfus a primit nota cheltuelilor procesului său din Rennes, care se uroă exact la 20,847 lei 7 bani, și cuprinde, pe lângă cheltuelile de judecată și taxa marturilor, experti și traducători, costul sentinței și costul hotărârii consiliului de război pentru primirea desistării.

1. **Aplicarea multiplă.** Nu există mijloc mai bun, care se poate aplica la diferite cazuri, ca Moll Franzbrantwein care alină durerile, întărește nervii și muschi întrebunându-se ca adaos de apă etc. O butelie 90 cr. se poate procura dinlic prin poste dela farmacistul A. Moll liberantului curței din Viena Tuchlauben 9. În depourile din provincie se se ceră expresu preparatele lui Moll, provădute cu marca de contravenție și subscriere.

Sciri din România. Intr'o audiență, pe care a avut'o la M. S. Regele Duminecă d-l D. Ollănescu, comisarul general al Expoziției, a supus Suveranului planurile și lucrările secției române pentru Expoziția din Paris. D-l Ollănescu, în aceeași zi, a fost reținut la dejun la castelul Peleş, când și-a luat concediul dela M. S. Regele, urmând a pleca zilele acestea dimpreună cu d-na la Paris, unde se va stabili pentru totă durata Expoziției.

— D-nii D. Ollănescu, comisar general al Expoziției, și N. St. Cucu au mers

la fabrica Belvedere, unde au vizitat instalația interioară a kioscului, ce se clădește la Paris alături de restaurantul român, pentru debitul și expozițiunea totunului român. Această instalațiune a fost executată de d-l Coreni, decorator special.

— Secțiunea juriului central al agriculturii și alimentării a terminat alegerea produselor, care vor figura la Expozițiune. De asemenea secțiunea minelor, a metalurgiei și a petrolului a isprăvit lucrările sale. Alegerea a fost foarte riguroasă. Secțiunea țesăturilor și a obiectelor de îmbrăcăminte a ales obiectele cele mai frumoase și cele mai vrednice de a figura la Expozițiune. În special costumele naționale s'au ales printre cele mai bune și care presintă adevăratul caracter național.

— Prin noul budget al ministerului culetorilor s'a provădut înființarea din nou a următoarelor catedre: O catedră de legislația comparată, la Universitatea din București; O catedră de medicină experimentală și o a treia clinică, la facultatea de medicină din Capitală; O catedră de geografie la facultatea din București; și o catedră de geologie, la facultatea din Iași, care se va da d-nului Sava Ștefănescu.

— Duminecă 7 Noemvre curent, s'a ținut adunarea anuală a Ateneștilor din București, în care d-l V. A. Urechia, președintele Ateneului, a făcut darea de seamă a activității Ateneului pe anul 1898—99. — Conferențele la Ateneul din București vor începe pe la finele lunii Noemvre v. și vor continua, ca în toți anii, Joi și Dumineca, la 8 ore jum. sera.

— D-nii Lucian André și Jacques Lemoine, elevii d-lui E. Picot, eminentul profesor dela Sorbona din Paris, cari au petrecut câte-va săptămâni în Sibiu și în Seliște în Transilvania, unde au început să cunoscă puțin limba română, vizitează acum Bucureștii.

— Mai mulți comercianți, financieri și literați din Capitală au decis să înființeze o societate populară de cultură economică. Această societate va înființa școli după modelul celor de adulți și va crea și ajutore pentru cei mai sîrguitori și talentați elevi.

— Marți sera, scrie „V. Naț.” s'a dat la Teatrul Național a patra reprezentație extra-ordinară dată o concursul d-rei Bărescu. S'a jucat pentru a doua-ora „Hero și Leandru” în fața unei săli literalmente plină. Iubita artistă a fost rechemată de mai multe-ori, după fi-care act, ér la finele reprezentațiunii studenții i-au făcut o grandioasă manifestație de simpatii.

— Sculptorul Fr. Stork a fost însărcinat de ministrul instrucțiunii publice să facă bustul M. S. Regelui, care va fi așezat în cabinetul ministrului.

Situația financiară a României.

Revista „La Gazette Coloniale” din Bruxelles scrie în numărul ei din urmă cu privire la această următoare:

O recoltă rea a fost de-ajuns pentru ca să fi vorba, în ultimul timp, de o crisă financiară în România. S'a scris chiar, că biletele de bancă române pricinuiau posesorilor lor o pierdere de 3 la sută când se schimbau în bani sunători. Și s'a mai șis, că Banca Națională a României făcea dificultăți la rambursarea biletelor sale. Pentru a restabili adevărul, în mijlocul esagerărilor la care ori-cine se poate deda la citirea unor astfel de sciri, mijlocul cel mai sigur este de-a cita cifra.

Acei, cari pretindeau, că România este într'o crisă periculoasă, fixau stomacul metalic al Băncii Naționale Române la 18 Septembrie, la 40 de milioane contra 132 de milioane de bilete în circulație, adică 37 la sută în cifre rotunde. În realitate stoacul metalic al Băncii Naționale române era de 68 de milioane de franci, așa că biletele emise se acopereau cu 50 la sută, cu 10 la sută mai mult decât cer statutela. De altfel Banca a schimbat, fără observație și fără dificultăți, biletele ei contra aur. Ceea-ce probază de asemenea pesimismul propagatorilor de șgomote de crisă, este, că scomptul Băncii, care atingea la 1 Maiu cifra de 41 de milioane, se ridică încă la 18 Septembrie la 40,600,000 de franci. Imprumaturile de efecte, făcute de ea, erau la 1 Maiu de 12,300,000 franci; la 18 Septemvre se ridicau la 21,000,000 de franci. Banca, cum se vede, este departe de-a restrânge faoilitățile pe care comerțul este în drept a le aștepta dela densa.

Adevărat este, că România, țără agricolă, a suferit mult în urma reșei recolte. Ea a trebuit să-și procure fonduri emițând bonuri de tesaur. Dér, pe de altă parte, nu trebuie să scăpăm din vedere, că taxele asupra alcoolului au fost ridicate dela 8 la 12 franci. Decă se ține seamă, că acum câți-va ani, când aceste taxe au fost ridicate dela 4 la 8 la sută, s'a provocat un escedent de încasări de mai bine de 8 milioane, este drept să se aștepte și acum ca acestă nouă urcare să aducă tesaurului român aprou 4 milioane.

Totuși anul se va solda póte cu deficit. Dér acest deficit este lucru prevădut, căci este consecința trecătoare a două legi decretate pentru a veni în ajutorul populațiunii încercate prin reaua recoltă. Una din aceste legi ușurează sarcinile, ce apasă asupra arendașilor statului, cari obțin o amânare de plată și nu vor trebui să achite arendile, decât anul viitor. Cealaltă lege vine în ajutorul țăranilor, cari au cumpărat pământuri dela stat în 30 de rate: li-se acordă o amânare de 6 luni pentru a plăti rata curentă. În realitate este vorba de o amânare, de un avans, pe care îl face Statul și deficitul ce va urma aici, nu e decât trecător, căci va fi contrabalansat prin încasările viitoare.

Pe de altă parte statul are angajamentele sale. Și el nu póte să aștepte încasările viitoare. Această este cauza junei financiare din România. Acesta este motivul pentru care ea doresce să facă un imprumut.

Adăogăm, că pentru ori-cine cunoscce Balcanii, nici o îndoială nu există, că România are la dispoziție mijlocele necesare pentru a-și procura noue resurse. Mai întâiu, pentru a nu cita decât printre cele mai importante, impozitul asupra venitului imobiliar, care reclamă o reformă totală; dér această este o reformă dificilă și va da mult de lucru. Apoi impozitul asupra afacerilor bănescoi. Această reformă este mai ușoră. Inchipuți-vé, că acum, pentru acest soi de afaceri, legea nu cere decât o patentă de 1000 de franci, plus un impozit de 5 la sută asupra valorii chiriei casei ocupate. Așa că, spre exemplu, un bancher, care face afaceri cifrându-se cu milioanele și este instalat într'o casă unde plătesce chiria 20,000 de lei, plătesce patenta sa de 1000 de franci și încă 1000 de franci taxa de 5 la sută asupra chiriei localului, în total 2000 de franci!

Această taxă derisorie prin ea însăși, este și mai derisorie comparată cu aceea pe care o plătesce proprietarul de imobile: 12 la sută!

Resultă din această scurtă privire—pe care nu voim s'o întindem peste cadrul unui diar,—ori-cari ar fi dificultățile momentane, posedă resursele necesare pentru dezvoltarea ei economică și progresivă....

VARIETATE.

Evreii în Bucovina. Cu mare plăcere mănăncă ei pesce prósper în ori-ce zi, ér mai ales Sâmbăta. Peșcele îl fierb cu cêpă și apoi fac din el răcituri cu piper, însă așa, că răciturile se pun într'un vas, ér peșcelea într'altul.

Înainte fie-cărei mănăncări își spală Evreii vărurile degetelor mânelor, creșdend că ținend ei acest obicei, vor fi avuți, la din contră sêraci.

Servindu-se pesce la masă își spală ei mâinile atât înainte de gustarea din el, cât și după aceea.

Evreii șed la masă cu capul acoperit și numai așa intră și stau ei în casele lor seu străine și în templu, seu sinagogă.

Se întâmplă, că lumina cele aprinse Vineri sera spre Sâmbăta curg și este pericul să se stingă. În ast-fel de cas pun ei un colac copt pentru ziua Sâmbetei lângă para luminei din partea din care curge lumina, și cred, c'apoi ea încetază de curși și pericolul stângerii încetă cu desăvârșire.

Eșind colacii Sâmbetei din cuptor, vestesc ei oasnicilor sosirea de oșpeți.

Afiându-se Evreii în călători și întelind ei dimineța întâiu un preot, îl salută, deși necunoscut, creșdend c'apoi îi va merge bine.

Dér ei mai cred, că întelnirea c'un preot ar fi un semn rău și plin de nenorociri, care însă s'ar pute delătura prin palele, ce le aruncă după preot.

Tot de un semn de nenorocire țin ei înteluirea în cale c'o mătă seu vulpe, din care cauză se întorc ei din cale.

Când pornesc Evreii în vre-o călătorie, atunci nu-și șterg papucii, ca să le mērgă bine în cale și să nu li-se întimple vre-o nenorocire.

Rău se supără Evreii, decât îi numără cine-va, când se află ei câte o duzină pe o căruță seu haraba, trasă de nisce glóbe de cai mórte de fôme și ostenelă, căci cred că atunci i-ar amenința sabia morții.

Adese ori întrebă ei pe creștini, câte ore pe di sunt, cu tóte că ei singuri au orare. Acesta se face însă în credința, că răspunsul creștinului la întrebarea lor le va aduce noroc în întreprinderea ce o scopesc în acel moment.

Laptele muls de un creștin dela o vacă, în absența lor, îl țin ei de trezit și nu-l mănăncă.

Pe pragul dughenelor și casele lor se află bătute potcove de cal aflate, seu chiar numai o bucată de potcovă, ca norocul să ție de pragul lor.

Casele nu și-le clădesc nici când sub strașina altei case, ca nu cumva să piardă norocul.

„Constit.”

ULTIME SCIRI.

Blașiú 23 Noemvre* (Rap. spec. telegr. al „Gaz. Trans.”. În a doua ședință din 22 Noemvre a Sinodului arhidieceșan, s'a luat în *causa autonomiei* o rezoluția categorică, lucrată cu mare aparat științific, prin care se respinge amestecul cercurilor, ce stau în afară de biserica greco-catolică română, și în care Sinodul insistă pentru convocarea unui congres special al provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, compus din preoți și mirenii, cu scop de a crea un organism autonom propriu. *Rezoluțiunea se va așterne factorilor hotărâtori.* Nivelul moral al desbaterilor a fost la culme.

Blașiú, 25 Noemvre. La fondul de pensiuine al preoților deficienți eri în fața Sinodului a donat D-l Basiliu Rațiu vicar și rector seminarial 500 fl., Ioan Câmpeanu, protopopul Ilașfalăului, o acțiune în preț de 50 fl.

Blașiú, 24 Nov. Sinodul se va termina astă-seră. După amēși se va decide asupra ajutorului de stat.

Viena, 23 Noemvre. În ședința de ați a Reichrath-ului Cehii au declarat obstrucțiunea. Deputații cehi Dolozel și Sileny au vorbit ore întregi asupra recensământului poporal viitor, ca să împedice prima cetire a proiectelor de lege privitoare la pact. Se crede, că ședința va dura până târziu nóptea.

DIVERSE.

Ciuma. După părerile doctorului Calmette, ciuma, ce a izbucnit acum în Oporto, este foarte vehementă și periculoasă, mai periculoasă chiar, decât ciuma din Bombay. Primele cazuri de ciumă în Oporto s'au constatat în două suburbii ale orașului, cari ambele sunt atât de murdare și bogate în necurătenii, încât nu se póte descrie. Amēdoue aceste părți ale orașului vor trebui să fi arse, căci altfel nu se va pute libera de epidemia. Casurile, ce se dau publicității, nu sunt mai numéroșe ca 2—4 pe di, dér această din cauză, că se retace adevărata stare a lucrului. Doctorul Calmette a încercat într'un spital din Oporto să opereze pe bolnavi cu serum. Pe când înainte dintre 15 bolnavi muriau 5 pe di, după aplicarea serului au murit numai unul din 15 pe di. Dr. Calmette e de părere, că ciuma, care se propagă cu deosebire prin cloșani, va fi transmisă și în alte părți ale Portugaliei și, peste tot, ale Europei.

*) Telegrama această s'a dat în Blașiú Joi la 4 ore și 1 m. d. a. și a sosit la oficiul telegr. din loc la 5 ore 40 m. Cu tóte astea telegrama ni s'a înmănat numai după 8 ore seră, când fôia era deja espediată.

— Red.

